

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการการศึกษาสถานภาพและแนวโน้มการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติ ญี่ปุ่นมายังประเทศไทย

จุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทย (2) เพื่อศึกษาแนวโน้มการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทย (3) เพื่อศึกษาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงของธุรกิจไทยกับบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมาในประเทศไทย และ (4) เพื่อศึกษาแนวโน้มการย้ายฐานธุรกิจไปประเทศอื่น คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มบริษัทญี่ปุ่นเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันออก และภูมิภาคอื่นที่มีธุรกิจ SMEs สัญชาติญี่ปุ่นตั้งอยู่ โดยการสุ่มประชากรตรงตามลักษณะที่กำหนดจะศึกษาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มหรือแบ่งตามพื้นที่ (Cluster or Area Sampling) โดยเป็นการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะทางภูมิศาสตร์หรือตามพื้นที่ คือ ตามภูมิภาคของประเทศไทย คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากทุกหน่วยภายในกลุ่มที่เป็นตัวแทนเป็นแบบการสุ่มแบบขั้นตอนเดียว (One-Stage Cluster Sampling) โดยกำหนดสัดส่วนความน่าจะเป็นต่อขนาดของตัวอย่าง

วิธีสุ่มตัวอย่างและการคำนวณกลุ่มตัวอย่างสำหรับส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยนำจำนวนประชากรจำนวน 4,000 บริษัท มาเป็นกรอบในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 บริษัท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.5 ของจำนวนประชากร โดยที่จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 500 บริษัทจะต้องครอบคลุมกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 7 กลุ่ม

การสุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์ผู้บริหารกิจการ ใช้วิธีการสุ่มแบบวิธีการเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากข้อมูลประมาณ 4,000 ชุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.75 และได้ทำการเลือกในขั้นแรกให้เป็นตัวแทนจำนวน 105 บริษัท (การคัดเลือก พิจารณาจากเกณฑ์ ทุนจดทะเบียน จำนวนพนักงาน กลุ่มอุตสาหกรรม ภูมิภาคที่ตั้งของบริษัท ความสัมพันธ์ของบริษัทกับสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น) และคัดเลือกในขั้นสุดท้ายเป็นการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการบริษัทญี่ปุ่นจำนวน 30 บริษัท รวมทั้งยังได้กำหนดตัวอย่างเพิ่มเติมสำหรับการสัมภาษณ์ผู้บริหารกิจการของผู้ประกอบการไทยจำนวน 10 บริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจบริษัทญี่ปุ่น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบวิธีการเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เช่นเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายฐานธุรกิจ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2. แบบสอบถามเชิงลึกสำหรับผู้ประกอบการญี่ปุ่น แบ่งเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 สัมภาษณ์ความพร้อมของการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นมายังประเทศไทย

ส่วนที่ 2 ศึกษาแนวโน้มการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นมายังประเทศไทย

ส่วนที่ 3 ศึกษาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงของการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นมายังประเทศไทยกับธุรกิจไทย

ส่วนที่ 4 ศึกษาแนวโน้มการย้ายธุรกิจไปประเทศอื่น

3. แบบสอบถามเชิงลึกสำหรับผู้ประกอบการไทย

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีบริษัทธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ คิดเป็น ร้อยละ 22.9, 52.6 และ 22.9 ตามลำดับ ธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีทุนจดทะเบียนในประเทศไทยมากที่สุดอยู่ที่มากกว่า 200 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.8 รองลงมาคือ มีทุนจดทะเบียนน้อยกว่า 30 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.7 ธุรกิจขนาดกลางที่มีทุนจดทะเบียนมากที่สุดอยู่ที่ 101 - 150 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 32.0 รองลงมามีทุนจดทะเบียน 151 - 200 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.2 ธุรกิจขนาดเล็กที่มีทุนจดทะเบียนมากที่สุดอยู่ที่น้อยกว่า 30 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52.9 รองลงมาคือ บริษัทที่มีทุนจดทะเบียน 51 - 100 ล้านบาทคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.5

ธุรกิจขนาดใหญ่มีจำนวนพนักงานประจำ มากกว่า 300 คนขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมา คือ มีจำนวนพนักงานประจำ 100 - 299 คน คิดเป็น ร้อยละ 23.8 ธุรกิจขนาดกลางมีจำนวนพนักงานประจำ 100 - 299 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.0 รองลงมา คือ มีจำนวนพนักงานประจำ 50 - 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ธุรกิจขนาดเล็กมีจำนวนพนักงานประจำ 10 - 29 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.7 รองลงมาคือมีพนักงานประจำขนาดน้อยกว่า 10 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 สำหรับการจ้างพนักงานชั่วคราว ธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีการจ้างพนักงานชั่วคราวน้อยกว่า 10 คนสูงที่สุด คือ ร้อยละ 51.5 , 37.8 และ 77.7 ของการจ้างพนักงานชั่วคราวรวมของแต่ละขนาดธุรกิจ ตามลำดับ

ธุรกิจที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.0 , 78.1 และ 56.2 ตามลำดับ โดยมีผลิตภัณฑ์หลักเป็นชิ้นส่วนรถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และผลิตภัณฑ์หลักอื่นๆ

ธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีส่วนการขายภายในประเทศสูงกว่าการขายภายนอกประเทศ คิดเป็นร้อยละ 56.2 , 66.9 และ 76.7 ตามลำดับ ในลักษณะ Indirect Export คือการขายตลาดผ่านคนกลาง หรือตัวแทนจำหน่ายภายในประเทศ ที่ซื้อสินค้าเพื่อการส่งออก ตลาดหลักของธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีตลาดหลักอยู่ที่กลุ่มประเทศในเอเชียมากที่สุด รองลงมาคือ ตลาดในประเทศญี่ปุ่น

ระยะเวลาที่บริษัทย้ายฐานธุรกิจมาประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่ของธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ย้ายฐานธุรกิจมาประเทศไทยนานกว่า 6 ปีขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 80.8 , 64.4 และ 51.2 ตามลำดับ รองลงมาของธุรกิจขนาดใหญ่ คือ 1 - 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.7 ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก คือ 4 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.9 และ 19.0

ธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีความต้องการลงทุนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑลมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออก ยกเว้นธุรกิจขนาดเล็กมีความต้องการลงทุนในพื้นที่ภาคกลาง รองจากพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สำหรับเหตุผลในการย้ายฐานธุรกิจมาประเทศไทย ของธุรกิจขนาดใหญ่ คือ ทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย คิดเป็น ร้อยละ 20.2 รองลงมา คือ การสนับสนุนจากบีโอไอ คิดเป็นร้อยละ 16.6 ธุรกิจขนาดกลางมีเหตุผลของการย้ายฐานธุรกิจมาประเทศไทยมากที่สุด คือ ต้องการเปิดตลาดใหม่ คิดเป็นร้อยละ 18.9 รองลงมา คือ การสนับสนุนจากบีโอไอ คิดเป็นร้อยละ 16.0 ธุรกิจขนาดเล็กมีเหตุผลของการย้ายฐานธุรกิจมาประเทศไทยมากที่สุด คือ ทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 17.9 ต้องการเปิดตลาดใหม่ คิดเป็นร้อยละ 11.8 และตามลูกค้าหรือเครือข่ายธุรกิจมา ร้อยละ 8.7 ตามลำดับ

ธุรกิจขนาดใหญ่มีความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจในด้านต่างๆ มายังประเทศไทยมากที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยี คิดเป็น ร้อยละ 22.7 รองลงมา คือ ด้านการตลาดคิดเป็นร้อยละ 22.1 ความพร้อมที่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กมีมากที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 29.2 และ 26.8 รองลงมา คือ ด้านการตลาด คิดเป็นร้อยละ 20.5 และ 24.1

ลักษณะการย้ายของธุรกิจขนาดใหญ่และขนาดกลางมายังประเทศไทย เป็นการย้ายฐานธุรกิจ เพื่อการเพิ่มฐานธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 48.5 และ 43.5 รองลงมา คือ การย้ายมาเฉพาะการผลิต คิดเป็นร้อยละ 23.8 และ 23.4 สำหรับการย้ายฐานของธุรกิจขนาดเล็ก เป็นการย้ายเพื่อเพิ่มฐานธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 52.9 รองลงมา คือย้ายมาเฉพาะการผลิตและย้ายมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 16.5

ในประเด็นแผนการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทในอนาคต ธุรกิจส่วนใหญ่ตอบว่ายังดำเนินการในประเทศไทย โดยร้อยละ 79.8 ของธุรกิจขนาดใหญ่ตอบว่า ยังอยู่ที่ประเทศไทยเหมือนเดิม ร้อยละ 17.8 ตอบว่ามีแผนที่จะย้ายไปประเทศอื่น ร้อยละ 75.5 ของธุรกิจขนาดกลางตอบว่ายังดำเนินการอยู่ที่ประเทศไทย ร้อยละ 19.1 ตอบว่าย้ายไปประเทศอื่น ธุรกิจขนาดเล็ก ร้อยละ 76.9 ตอบว่า ยังดำเนินการอยู่ที่ประเทศไทยเช่นกัน และร้อยละ 18.2 ตอบว่ามีแผนย้ายไปประเทศอื่น โดยในกรณีต้องการย้ายฐานธุรกิจ ประเทศที่ธุรกิจขนาดใหญ่ต้องการย้ายมากที่สุด คือ ประเทศ เวียดนามและประเทศ อินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 13.1 รองลงมา คือประเทศลาว คิดเป็นร้อยละ 5.4 ประเทศที่ธุรกิจขนาดกลางต้องการย้ายมากที่สุด คือ ประเทศเวียดนาม คิดเป็นร้อยละ 21.6 รองลงมา คือประเทศอินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 15.8 ประเทศที่ธุรกิจขนาดเล็กต้องการย้ายมากที่สุด คือ ประเทศเวียดนาม คิดเป็นร้อยละ 17.4 รองลงมา คือประเทศอินโดนีเซีย คิดเป็นร้อยละ 15.7 สำหรับเหตุผลที่ธุรกิจเหล่านี้ต้องการย้ายไปประเทศอื่น เนื่องจากต้องการเปิดตลาดใหม่ และ ค่าแรงต่ำ

เหตุผลที่ธุรกิจขนาดใหญ่ยังต้องการเลือกประเทศไทยมากที่สุดคือ ทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 20.5 รองลงมา คือ แรงงานไทยมีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 16.5 เหตุผลที่ธุรกิจขนาดกลางยังต้องการเลือกประเทศไทยมากที่สุดคือ การสนับสนุนจากบีโอไอ คิดเป็นร้อยละ 19.9 รองลงมา คือ ทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 15.6 เหตุผลที่ธุรกิจขนาดเล็กยังต้องการเลือกประเทศไทยมากที่สุดคือ ทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 18.1 รองลงมา คือ ตามลูกค้ามาคิดเป็นร้อยละ 16.7

ในปัจจุบันธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กสัญชาติญี่ปุ่น มีคู่ค้าที่เป็นธุรกิจไทย ที่มีลักษณะความสัมพันธ์ทางธุรกิจในการสนับสนุนวัตถุดิบการผลิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.7 , 37.8 และ 32.3 ตามลำดับ รองลงมาสำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ คือ ที่ปรึกษาด้านบัญชี คิดเป็นร้อยละ 16.9 ส่วนธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กมีธุรกิจไทยที่เป็นคู่ค้าลำดับรองลงไป คือ บริการด้านขนส่งคิดเป็นร้อยละ 17.5 และ 16.2

เมื่อพิจารณาภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายฐานธุรกิจ ปรากฏว่าปัจจัยที่มีผลมากที่สุดต่อการย้ายฐานของธุรกิจทุกขนาด ได้แก่ ปัจจัยด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ รองมาคือ ด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ โดยมีองค์ประกอบของปัจจัยด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ เป็นการย้ายเพื่อขยายด้านการตลาด รองลงมา คือ การย้ายเพื่อขยายฐานธุรกิจของตนเอง การย้ายฐานของธุรกิจขนาดกลาง คือ การย้ายตามความต้องการของลูกค้า รองลงมา คือ เป็นการย้ายเพื่อขยายด้านการตลาด ส่วนธุรกิจขนาดเล็ก เป็นการย้ายตามความต้องการของลูกค้ามากที่สุด รองลงมา คือ การย้ายเพื่อขยายฐานธุรกิจของตนเอง สำหรับองค์ประกอบภายในปัจจัยด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ ในส่วนของธุรกิจขนาดใหญ่และขนาดกลาง องค์ประกอบ

ที่ส่งผลมากที่สุด คือ ความพร้อมด้านข้อมูลการลงทุน รองลงมา คือ ความพร้อมด้านเงินทุน ส่วนธุรกิจธุรกิจขนาดเล็ก เป็นองค์ประกอบด้านความพร้อมด้านข้อมูลการลงทุน และ ความพร้อมด้านเงินทุน รองลงมา คือ ความพร้อมของผู้เชี่ยวชาญของบริษัท

สำหรับปัจจัยด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนในประเทศไทย จำแนกตามรายตัวแปร ตัวแปรส่งผลต่อธุรกิจขนาดใหญ่มากที่สุด คือ มีปัจจัยการสนับสนุนของการผลิต (INFRASTRUCTURE) รองลงมา คือ ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจของไทย ส่วนธุรกิจขนาดกลาง ตัวแปรที่มีส่งผลมากที่สุด คือ สภาพความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย รองลงมา คือ สิทธิประโยชน์ที่ได้รับจาก BOI สำหรับธุรกิจธุรกิจขนาดเล็ก ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุด คือ สภาพความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย รองลงมา คือ การบริหารจัดการของญี่ปุ่นสามารถประสานสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยได้ง่าย

เมื่อจำแนกตามลักษณะของธุรกิจ ในส่วนของอุตสาหกรรมการผลิต ธุรกิจขายปลีกและขายส่ง และธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ที่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ด้านที่ส่งผลต่อการย้ายฐานธุรกิจมากที่สุด คือ ด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ และ ด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ ส่วนธุรกิจก่อสร้าง (การก่อสร้างทุกประเภท) และ อุตสาหกรรมบริการขนาดใหญ่ ด้านที่ส่งผลมากที่สุด ต่อ คือ ด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนในประเทศไทย

สำหรับอุตสาหกรรมการผลิต ธุรกิจขายปลีกและขายส่ง ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ และ อุตสาหกรรมบริการที่เป็นธุรกิจขนาดกลาง ด้านที่ส่งผลต่อการย้ายฐานธุรกิจมากที่สุด ต่อ คือ ด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ ส่วนธุรกิจก่อสร้าง (การก่อสร้างทุกประเภท) ขนาดกลาง ด้านที่ส่งผลต่อการย้ายฐานธุรกิจมากที่สุด คือ ปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ ส่วนอุตสาหกรรมการผลิตและธุรกิจขายปลีกและขายส่งขนาดเล็ก ความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ ส่งผลต่อการตัดสินใจย้ายฐานธุรกิจมากที่สุด

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจย้ายฐานธุรกิจ จำแนกตามลักษณะธุรกิจ สรุปได้ดังนี้

- ภาพรวมของอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ ด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ
- ผลิตภัณฑ์ชิ้นส่วนรถยนต์ ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และธุรกิจขนาดเล็ก คือด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ
- ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง คือด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจธุรกิจขนาดเล็ก คือด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ
- ผลิตภัณฑ์หลักของธุรกิจอาหาร ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก คือ ด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ

- ธุรกิจบริการด้านโลจิสติกส์ ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก คือด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ และ ด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ
- ธุรกิจบริการด้านคอมพิวเตอร์ ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจขนาดใหญ่ คือ ด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนในประเทศไทย และด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจขนาดกลาง และธุรกิจขนาดเล็ก คือ ด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ
- ธุรกิจที่ปรึกษาด้านการผลิต ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจขนาดใหญ่ คือ ด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนในประเทศไทย ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจขนาดเล็ก คือด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ
- ธุรกิจที่ปรึกษาธุรกิจด้านการเงินและการลงทุน ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจขนาดใหญ่ คือ ด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจขนาดกลาง คือด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ และ ด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ และทุกด้านที่ส่งผลมากที่สุด ต่อธุรกิจธุรกิจขนาดเล็ก เท่ากัน
- ธุรกิจที่ปรึกษาด้านการตลาด ด้านที่ส่งผลมากที่สุดต่อธุรกิจขนาดใหญ่ คือ ด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนในประเทศไทย ด้านที่ส่งผลต่อธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดเล็กมากที่สุด คือด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ

สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมาประเทศไทย จำแนกเป็นภาพรวม ขนาดของธุรกิจ และลักษณะของผลิตภัณฑ์หลัก ดังนี้

จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทั้งหมด ของธุรกิจขนาดและสาขาต่าง ๆ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันมากนัก การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อจัดปัจจัยเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสัมพันธ์ของปัจจัยและให้เห็นถึงความสำคัญของแต่ละปัจจัยตามลำดับกลุ่มปัจจัย และตามลำดับในกลุ่มปัจจัย นำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อรองรับการส่งเสริมการขยายฐานของธุรกิจญี่ปุ่นในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับเศรษฐกิจไทยมากที่สุด การวิเคราะห์องค์ประกอบนั้นจำเป็นต้องใช้จำนวนตัวอย่างมากกว่าจำนวนตัวแปร (ปัจจัย) จึงสามารถวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก กลุ่มธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ และ กลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

ผลการวิเคราะห์จากข้อมูลการสำรวจกลุ่มบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นที่เป็นตัวอย่าง จำนวน 500 บริษัท สรุปผลได้ดังนี้

ธุรกิจทุกขนาดและทุกสาขา (กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) สามารถแบ่งปัจจัยออกเป็น 6 กลุ่ม เรียงตามความสำคัญและผลที่มีต่อการย้ายฐานมากที่สุด ดังนี้ ปัจจัยด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน ปัจจัยทางด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ ปัจจัยด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และ ปัจจัยด้านค่าจ้างแรงงาน

ธุรกิจขนาดใหญ่ สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยออกเป็น 7 กลุ่ม โดยกลุ่มที่มีความสำคัญและมีผลต่อการย้ายฐานมากที่สุด คือกลุ่มปัจจัยด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ รองลงมาจะเป็นกลุ่มปัจจัยทางด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ และกลุ่มปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ตามลำดับ

ธุรกิจขนาดกลาง สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยออกเป็น 6 กลุ่ม โดยกลุ่มที่มีความสำคัญและมีผลต่อการย้ายฐานมากที่สุด คือกลุ่มปัจจัยด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน รองลงมาจะเป็นกลุ่มปัจจัยทางด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ และกลุ่มปัจจัยด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ ตามลำดับ

ธุรกิจขนาดเล็ก สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยออกเป็น 8 กลุ่ม โดยกลุ่มที่มีความสำคัญและมีผลต่อการย้ายฐานมากที่สุด คือกลุ่มปัจจัยด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ กลุ่มปัจจัยทางด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ และกลุ่มปัจจัยด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน ซึ่งมีผลต่อการย้ายฐานใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อธุรกิจทั้งขนาดเล็กและขนาดกลาง คือ ปัจจัยด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน ปัจจัยทางด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ ปัจจัยด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

- **ปัจจัยด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน** ที่มีผลต่อการย้ายฐานของธุรกิจทั้งขนาดกลางและขนาดเล็ก ประกอบด้วย การที่มีระดับเทคโนโลยีสามารถรองรับกระบวนการผลิต ข้อกำหนดทางกฎหมายอื่น ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการทำธุรกิจ ความมีเสถียรภาพทางการเมือง การปกครองของไทย และระดับคุณภาพของแรงงานไทยที่สามารถพัฒนาได้

- **ปัจจัยทางด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ** ที่มีผลต่อการย้ายฐานของธุรกิจทั้งขนาดกลางและขนาดเล็ก ประกอบด้วย ความแตกต่างของอัตราค่าไฟฟ้าและส่วนที่ใช้ในการสนับสนุนการผลิต ต้นทุนค่าวัตถุดิบที่มีราคาสูง ความแตกต่างของอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ถูกเรียกเก็บเทียบกับไทย แนวโน้มภาวะค่าเงินเยนแข็งค่า และการขาดแคลนบุคลากร

- **ปัจจัยด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ** ที่มีผลต่อการย้ายฐานของธุรกิจทั้งขนาดกลางและขนาดเล็ก ประกอบด้วย ความพร้อมด้านข้อมูลการลงทุน ความพร้อมด้านเงินทุน และความพร้อมด้านเทคโนโลยี

- **ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ** ที่มีผลต่อการย้ายฐานของธุรกิจทั้งขนาดกลางและขนาดเล็ก ประกอบด้วย การเกิด ASEAN ECONOMIC COMMUNITY 2015 ซึ่งจะทำให้ตลาดใหญ่ขึ้น และการมี AFTA ช่วยเอื้อให้เกิดประโยชน์ในการทำธุรกิจในประเทศไทย

สำหรับกลุ่มธุรกิจหลักในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ธุรกิจและเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มีกลุ่มปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

ธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยออกเป็น 8 กลุ่ม โดยกลุ่มที่มีความสำคัญและมีผลต่อการย้ายฐานมากที่สุด คือกลุ่มปัจจัยด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน รองลงมา กลุ่มปัจจัยด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ และกลุ่มปัจจัยทางด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ ตามลำดับ

ธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยออกเป็น 7 กลุ่ม โดยกลุ่มที่มีความสำคัญและมีผลต่อการย้ายฐานมากที่สุด คือกลุ่มปัจจัยด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน รองลงมา กลุ่มปัจจัยด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ กลุ่มปัจจัยทางการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มปัจจัยด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจและกลุ่มปัจจัยด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ และ ธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ คือ ปัจจัยด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน ปัจจัยด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ และปัจจัยทางด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ

- **ปัจจัยด้านสภาพการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุน** ที่มีผลต่อการย้ายฐานของธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ และ ธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจของไทย การที่มีปัจจัยสนับสนุนการผลิต (INFRASTRUCTURE) อย่างเพียงพอต่อการผลิตระดับคุณภาพของแรงงานไทยที่สามารถพัฒนาได้ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจของภูมิภาคอาเซียนและสภาพความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย

- **ปัจจัยทางด้านปัญหาและสาเหตุในการย้ายฐานธุรกิจ** ที่มีผลต่อการย้ายฐานของธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ และ ธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ความแตกต่างของอัตราค่าไฟฟ้าและส่วนที่ใช้ในการสนับสนุนการผลิต และต้นทุนค่าวัตถุดิบที่มีราคาสูง

● **ปัจจัยด้านความพร้อมในการย้ายฐานธุรกิจ** ที่มีผลต่อการย้ายฐานของธุรกิจ
จีนส่วนยานยนต์ และ ธุรกิจเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ความพร้อมด้านข้อมูล
การลงทุน ความพร้อมด้านเงินทุน ความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความพร้อมของผู้เชี่ยวชาญของบริษัท
และการที่บริษัทมีการเตรียมความพร้อมด้านระบบการบริหารจัดการของบริษัท

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

จีนส่วนรถยนต์ ความพร้อมของการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทย
ของกลุ่มอุตสาหกรรมจีนส่วนยานยนต์ มีความพร้อมทุกด้าน ตลอดจนยังมีระบบการบริหารจัดการ
แบบผสมผสานระหว่างญี่ปุ่นกับไทยที่เข้าใจในวัฒนธรรมที่ต่างกัน

แนวโน้มการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นมายังประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมจีนส่วน ยาน
ยนต์ คิดว่าปัจจุบันประเทศไทยยังคงเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมรถยนต์ในภูมิภาคอาเซียน
เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม สภาพความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย แต่ในอนาคตเมื่อพิจารณาปัจจัย
ต่างๆ ที่มีเพิ่มขึ้น เช่น อัตราค่าแรงที่มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับคุณภาพของพนักงานหรือเทียบกับ
อัตราค่าแรงของประเทศใกล้เคียง เช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม แนวโน้มการย้าย การเพิ่มหรือขยายธุรกิจ
คงจะมีอัตราคงที่โดยจะยังไม่ลดอัตราการลงทุน

ความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงของการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นมายังประเทศไทยกับธุรกิจของ
คนไทย กลุ่มอุตสาหกรรมจีนส่วนยานยนต์มีประเด็นหลักที่มีความคิดเห็นตรงกัน คือ การเพิ่มขึ้นของ
การจ้างงาน เกิดการพัฒนาทางอุตสาหกรรมที่สามารถมีกระบวนการผลิตที่ใช้ต้นทุนต่ำ การลดต้นทุน
การผลิตที่ได้กำหนดไว้ วัตถุดิบหาง่าย ราคาถูก สามารถลดต้นทุนค่าขนส่ง

กลุ่มอุตสาหกรรมจีนส่วนยานยนต์โดยรวมยังไม่มีแนวโน้มที่จะย้ายฐานธุรกิจไปประเทศอื่น
เนื่องจากยังมีความพอใจในการดำเนินธุรกิจในประเทศไทย แต่ถ้าจะขยายเพิ่มเติมจะขยายไปประเทศ
อื่น ไม่ขยายในประเทศไทย เนื่องจากอัตราค่าแรงในอนาคตของประเทศไทยมีแนวโน้มสูงมากขึ้นเมื่อ
เทียบกับประเทศข้างเคียง ตลอดจนสามารถที่จะขยายตลาดให้โตมากขึ้นได้ด้วย

เครื่องใช้ไฟฟ้า กลุ่มธุรกิจนี้มีความพร้อมในทุกด้านในการย้ายธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นมายัง
ประเทศไทย

แนวโน้มการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่น ในกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า บริษัท
สัญชาติญี่ปุ่นมาความเห็นว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีความเหมาะสมเป็นฐานการผลิตในภูมิภาค
แนวโน้มการย้าย การเพิ่มหรือขยายธุรกิจคงจะยังคงมี และมีบางบริษัทได้ตัดสินใจขยายพื้นที่การผลิต
ไปยังโซนอื่นๆ ของประเทศไทยแล้ว

สำหรับความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงของการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นกับระบบเศรษฐกิจไทย ประเด็นหลักที่มีความคิดเห็นตรงกันของกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า คือ การเพิ่มขึ้นของการจ้างงาน เกิดการพัฒนาทางอุตสาหกรรม นำเงินตราเข้าประเทศไทย การลดต้นทุนการผลิต เนื่องจากค่าแรงถูก สามารถลดต้นทุนค่าขนส่ง โดยเฉพาะถ้าส่งไปยุโรป การย้ายฐานธุรกิจตามลูกค้ารายใหญ่ เป็นการเพิ่มช่องทางการขาย สำหรับความเชื่อมโยงกับธุรกิจของคนส่วนใหญ่มีลูกค้าที่เป็นนักธุรกิจชาวไทย

แนวโน้มการย้ายธุรกิจไปประเทศอื่นของกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า โดยรวมยังไม่มีแนวโน้มที่จะย้ายฐานธุรกิจไปประเทศอื่นเนื่องจากยังมีความพอใจ แต่ถ้าจะขยายเพิ่มเติมจะขยายไปประเทศอื่น เช่น อินโดนีเซีย หรืออินเดีย โดยพิจารณาจากอัตราค่าแรงและสามารถขยายตลาดได้

อิเล็กทรอนิกส์ สาเหตุของการย้ายฐานผลิตมาในประเทศไทยของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากต้องการประโยชน์จากแรงงานราคาถูกและเป็นการย้ายมาเพื่อให้อยู่ใกล้กับบริษัทลูกค้าที่มีโรงงานในประเทศไทย บริษัทญี่ปุ่นในประเทศไทยมีความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากนโยบายสนับสนุนการลงทุนของรัฐบาลไทย ถึงแม้ว่าจะมีปัญหาบ้าง เช่น ความล่าช้าในการเดินเอกสาร นอกจากนี้บริษัทญี่ปุ่นได้ประสบความสำเร็จในการลดต้นทุนการผลิต อีกทั้งยังสามารถทำงานร่วมกับคนไทยได้ ในด้านความเป็นอยู่ คนญี่ปุ่นไม่มีปัญหาในการดำเนินชีวิตในประเทศไทย ดังนั้นจึงไม่มีแนวโน้มของการย้ายฐานออกไปจากประเทศไทยแบบถาวร แต่จะมีแนวโน้มของการขยายฐานผลิตในประเทศไทยและประเทศอื่นในเอเชียโดยเฉพาะเวียดนาม โดยที่สาเหตุของการไปเวียดนามจะคล้ายคลึงกับสาเหตุของการมาประเทศไทย นอกจากนี้การมาตั้งฐานผลิตของบริษัทญี่ปุ่นทำให้มีธุรกิจอื่นๆ เกิดขึ้นมากมายในประเทศไทย ทั้งจากบริษัทสัญชาติไทยและต่างชาติ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าบริษัทสัญชาติไทยที่มีการติดต่อค้าขายด้วยจะเป็นแต่ธุรกิจที่ไม่ต้องการเทคโนโลยีขั้นสูงหรือเป็นธุรกิจบริการเท่านั้น

อาหาร ความพร้อมของการย้ายธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นมายังประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร มีความพร้อมทุกด้าน มีระบบการบริหารจัดการที่สามารถใช้กับคนไทยได้ มีระบบการฝึกอบรมให้กับคนงานไทย ด้านเทคโนโลยี เครื่องจักร นำเข้าจากญี่ปุ่น บางส่วนตั้งซื้อจากบริษัทในประเทศไทยเนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรไม่เฉพาะเจาะจง

แนวโน้มการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นมายังประเทศไทยของกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร มีความเห็นว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบเรื่องของทำเลที่ตั้งในภูมิภาค สภาพความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานมาก แต่อัตราค่าแรงที่มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับคุณภาพของพนักงานนั้นสูงเกินไป จึงมีความเห็นว่าไม่ควรกำหนดพร้อมกันทีเดียวทั้งประเทศ นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มการย้าย การเพิ่มหรือขยายธุรกิจในประเทศไทย

ความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงของการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารมายังประเทศไทย การมาของอุตสาหกรรมอาหาร ส่วนมากมาตามลูกค้ารายใหญ่ มาเพื่อขยายธุรกิจในประเทศไทย ประเด็นหลักที่มีความคิดเห็นตรงกัน คือ สามารถลดต้นทุนได้ การเพิ่มขึ้นของการจ้างงาน มีประโยชน์กับธุรกิจ เศรษฐกิจไทยจะดีขึ้น

แนวโน้มการย้ายธุรกิจของกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารไปประเทศอื่น ยังไม่มีแนวโน้มการย้ายถ้ามีจะเป็นประเทศอินโดนีเซีย เนื่องจากแรงงานไทยเริ่มหายาก เลือกลงงาน ส่วนการสนับสนุนจาก BOI ต้องรอพิจารณารายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงก่อน

บริการ (ที่ปรึกษา/คอมพิวเตอร์/การขนส่งโลจิสติกส์) สาเหตุของการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นในธุรกิจบริการมายังประเทศไทย เนื่องจากความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) โดยผู้ประกอบการธุรกิจบริการญี่ปุ่นมักก่อตั้งขึ้นเพื่อให้บริการกับชาวญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ก่อนที่จะขยายบริการให้กับผู้ประกอบการชาติอื่น และมีความชำนาญในธุรกิจนั้นและขยายมายังประเทศไทย (บริษัทญี่ปุ่นได้ประสบความสำเร็จในการบริการมาก่อน) เมื่อพิจารณาถึงธุรกิจที่เป็นห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) มีความต้องการมากพอ ซึ่งการใช้ประโยชน์จากแรงงานราคาถูกของประเทศไทยมีน้อย และเป็นการย้ายมาเพื่อให้อยู่ใกล้กับบริษัทลูกค้าญี่ปุ่นที่ต้องการด้านการบริการของตนในประเทศไทย

บริษัทญี่ปุ่นด้านบริการในประเทศไทยมีความพึงพอใจในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่ในด้านที่ตั้งภูมิศาสตร์ อาหาร ความเป็นอยู่ ส่วนในด้านสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากนโยบายสนับสนุนการลงทุนของรัฐบาลไทย (BOI) ไม่เข้าข่ายที่จะได้รับ อีกทั้งยังสามารถทำงานร่วมกับคนไทยได้ ในด้านความเป็นอยู่ คนญี่ปุ่นไม่มีปัญหาในการดำเนินชีวิตในประเทศไทย ดังนั้นจึงไม่มีแนวโน้มของการย้ายฐานออกไปจากประเทศไทยแบบถาวร แต่จะมีแนวโน้มของการขยายฐานผลิตในประเทศไทยและประเทศอื่นในเอเชียโดยเฉพาะแถบประเทศอาเซียน โดยที่สาเหตุของการไปต่างประเทศจะมาจากตัวธุรกิจบริการที่มีการขยายและก่อให้เกิดการประหยัดจากขนาด (Economy of Scale) โดยพิจารณาประเทศที่คล้ายคลึงกับประเทศไทยและความสามารถในการแข่งขันการให้บริการโดยรวม

สรุปผลการสัมภาษณ์ความเห็นในเชิงลึก (In-dept Interview) ผู้ประกอบการไทย

ต่อการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทย

การย้ายฐานการผลิตและธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นมาประเทศไทย ผลกระทบต่อบริษัทด้านการตลาด และยอดขาย กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ กลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องไฟฟ้า กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ มองว่า จะเกิดผลดีในทุกๆ ด้านมากกว่าผลเสีย คือทำให้ประชาชนมีงานทำ

มีรายได้ที่เพิ่ม มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี เกิดผลดีกับเศรษฐกิจโดยรวม จะมีผลเสียบ้าง เช่น หากเป็นบริษัทญี่ปุ่นที่เป็น SMEs ก็จะมาเป็น คู่แข่งของบริษัทขนาดเล็กรของไทย

ความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการย้ายฐานการผลิตหรือธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นมาประเทศไทยกับ ธุรกิจของคนไทย ถือว่าเป็นพันธมิตรทางธุรกิจร่วมกัน เป็นบริษัทที่สนับสนุนวัตถุดิบให้กับบริษัท ญี่ปุ่น หรือซื้อวัตถุดิบจากบริษัทญี่ปุ่น

การได้รับความช่วยเหลือจากบริษัทญี่ปุ่น ได้รับการสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยี การสนับสนุนทางด้านกระบวนการผลิต

ความต้องการให้ธุรกิจญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทย โดยรวมแล้ว เห็นว่า การลงทุนของญี่ปุ่น ในประเทศไทย เป็นสิ่งที่ดี ส่งผลดีกับตลาดในประเทศไทย ไม่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยแต่อย่างใด และควรมีการสนับสนุนทุกประเภทของธุรกิจของญี่ปุ่นให้มาลงทุน เพื่อไม่ให้บริษัทญี่ปุ่นย้าย ไปลงทุนประเทศอื่น นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่า ในส่วนนโยบายของภาครัฐ ภาครัฐควรเข้มงวดกับ บริษัทที่มีปัญหาจนฉวยผลประโยชน์มากเกินไป ไม่ควรให้การสนับสนุนมากกับบริษัทเหล่านี้ และ ควรให้ความสำคัญกับ SMEs ของไทยให้มากขึ้น เพราะปัจจุบันมีการสนับสนุนการลงทุนให้แก่บริษัท ที่มาจากต่างประเทศมาก ทำให้บริษัทที่มาจากต่างประเทศได้เปรียบกว่าบริษัทของไทย

ความเห็นเพิ่มเติมจาก การศึกษาสถานภาพและแนวโน้มการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติ ญี่ปุ่นมายังประเทศไทย

ปัจจัยดึงดูดที่ส่งผลให้ญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทย

ตามที่ทีมนักวิจัย ในนามของสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น (TNI) ได้ร่วมกับสำนักงาน ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ดำเนินการสำรวจข้อมูลเชิงลึกและได้เดินทางไป สัมภาษณ์ผู้ประกอบการบริษัทสัญชาติญี่ปุ่น ในหลายพื้นที่ในช่วงปลายปี 2554 ได้พบลักษณะที่จัดได้ ว่าเป็นปัจจัยที่คิดว่าเป็น **ปัจจัยดึงดูด** นักลงทุน ในการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายัง ประเทศไทย และส่งผลกระทบกับการลงทุนในดังนี้

1. **ลักษณะโดยรวมของคนไทยและสังคมประเทศไทย** ที่จะก่อให้เกิดความสนใจในการลงทุน คือ คนไทยมีลักษณะบุคลิกภาพ ที่เรียกว่า มีมนุษยสัมพันธ์-สบาย อ่อนโยน อารมณ์ดี สร้างความรู้สึก เป็นกันเองสูงสนุกสนาน อ่อนน้อมถ่อมตัว นับถือผู้ใหญ่ มีมุมมองในการพิจารณาเรื่องราวต่างๆ หรือมี ความคิดเชิงบวกสูง (Simplicity) มีสติปัญญาและไหวพริบดี ประณีประนอม มีความรักศิลปะ จึงจัดได้ ว่าเป็นชนชาติที่มีน้ำใจดี ชอบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่คิดมาก ในส่วนของสังคมประเทศไทย มีการ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยมาแต่โบราณ มีภาษาประจำชาติ วัฒนธรรมที่สวยงามของตนเอง ส่งผลให้

ชาวต่างชาติ รวมทั้งประเทศญี่ปุ่นเอง ต้องการที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวหรือพำนักอาศัย รวมทั้งการย้าย
ฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทย

2. **ลักษณะทางกายภาพของประเทศไทย** มีภูมิศาสตร์ที่ร้อนชื้น เย็นสบาย และภูมิประเทศ
ที่ตั้งอยู่ในเกณฑ์ดี มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งปลูกพืช ได้ดี มีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติทั้งภูเขา
น้ำตก ป่าไม้ ฯลฯ ที่สวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยวและนักลงทุนจำนวนมาก

3. **ปัจจัยเอื้อประโยชน์ต่อการลงทุนของประเทศไทย** คือ มีบุคลากรที่มีความชำนาญในหลายๆ
ด้าน เช่น ทางการแพทย์ที่มีความสามารถในระดับโลก มีลักษณะการประยุกต์เก่ง มีความรู้ความสามารถ
ในวิชาชีพต่างๆ มีการส่งเสริมการลงทุน มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองสามารถให้เกิดการแข่งขัน
การลงทุนได้ง่าย หรือในภาพรวมของตลาดอาเซียนในปี 2558 ที่จะมีการรวมกลุ่มอาเซียนที่จะกลายเป็น
ตลาดเดียวและตลาดใหญ่ในปี 2558 และ ชาวญี่ปุ่นก็ยังที่จะเลือกประเทศไทยเป็นศูนย์กลางผลิตเพื่อ
การส่งออกสินค้าในภูมิภาคนี้ เพราะสามารถขยายการค้ากับประเทศในเอเชียและอาเซียนได้ง่าย และมี
หลายสนธิสัญญาที่จะช่วยขับเคลื่อนการค้าได้มาก ตลอดจนการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกทางสังคม
และสันตนาการ-รวมทั้งค่าครองชีพไม่สูงนักเมื่อเทียบกับรายได้ของชาวต่างชาติที่เข้ามาทำธุรกิจใน
ประเทศ

ปัจจัยผลักดันที่ส่งผลให้ญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทย

นักลงทุนญี่ปุ่นยังให้ความสำคัญกับประเทศไทยอย่างมาก สำหรับในเรื่องการพิจารณา
แนวโน้มการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทย

มุมมองส่วนใหญ่ยังเห็นว่าประเทศไทยยังคงเป็นเบอร์ 1 ในอาเซียน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่ง
ทีมนักวิจัยเห็นว่าเป็นปัจจัยที่คิดว่าเป็น **ปัจจัยผลักดัน** นักลงทุนต่างชาติให้มีการย้ายฐานธุรกิจเกิดขึ้น
อาจจะพิจารณาเริ่มจาก ค่าเงินเยนของประเทศญี่ปุ่นมีค่าแข็งขึ้นเรื่อยๆ ก่อให้เกิดต้นทุนการผลิตที่สูง
และลดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งจะทำให้ภาคเอกชนตัดสินใจย้ายฐานไปต่างประเทศ ซึ่ง
ประเทศไทยและเอเชียจะได้ประโยชน์จากการแข็งค่าของเงินเยน ในตั้งแต่ ปี 2528
ทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมากในประเทศไทย โดยบริษัทญี่ปุ่นที่ย้ายออกนอกประเทศในครั้งนั้น
ล้วนเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ และพบอีกครั้ง ในปี 2540 เป็นการย้ายฐานของอุตสาหกรรมขนาดกลางและ
ขนาดเล็กที่ต้องการเข้ามาผลิตสินค้าป้อนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เข้ามาทำธุรกิจในประเทศไทยอยู่
แล้ว และอีกครั้งที่มีการย้ายฐานการผลิต การลงทุน ในช่วงหลังวิกฤตการเงินในสหรัฐ ที่มีลักษณะ
แตกต่างเป็นบริษัทและอุตสาหกรรมของประเทศญี่ปุ่นที่ไม่เคยมีธุรกรรมกับต่างประเทศและไม่เคย
สนใจที่จะไปลงทุนในต่างประเทศมาก่อน มีการเคลื่อนย้ายการลงทุนมาสนใจในประเทศไทยและ
ประเทศเอเชีย รวมทั้งภาวะภัยพิบัติตามธรรมชาติ (สึนามิ) ที่เกิดขึ้นเมื่อต้นปี 2554 ทำให้บริษัทขนาด

ใหญ่ที่ลงทุนในไทยอยู่แล้ว ก็มีแนวโน้มขยายธุรกิจมากขึ้น อีกทั้งจะมีบริษัทขนาดเล็กเข้ามาลงทุนใหม่ด้วย นอกจากนี้ยังมีอีก 2 ปัจจัยที่สนับสนุนให้ย้ายฐานการผลิต คือ

1. พบว่าจำนวนแรงงานของประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนลดลง ขณะที่ค่าจ้างแรงงานภายในประเทศญี่ปุ่นสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. ตลาดต่างประเทศมีความต้องการสินค้าใหม่ ๆ มากขึ้น ตลาดเติบโตขึ้น

นอกจากนี้ พบว่าอุตสาหกรรมที่ประเทศญี่ปุ่นสนใจมาลงทุนในประเทศไทย (ผ่านข้อมูลการลงทุนของ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน BOI และ เจโทร) พบว่ามีบริษัทจำนวนมากของประเทศญี่ปุ่นติดต่อมาว่ามีความต้องการมาลงทุนในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล ตลอดจนชิ้นส่วนต่าง ๆ โดยลักษณะสินค้าจะใกล้เคียงกับสินค้าปลายน้ำ (Downstream) มากกว่าเป็นสินค้าต้นน้ำ (Upstream) หากมองในแง่ของขนาดบริษัท แต่สิ่งที่นักลงทุนญี่ปุ่นยังกังวลมากที่สุดในการลงทุนในประเทศไทย คือ นักลงทุนกังวลเรื่องกฎข้อบังคับ ระบบภาษีที่ถูกปรับเปลี่ยนนับพลัน นอกจากนี้ยังกังวลว่าไทยมีบุคลากรเพียงพอหรือไม่และภาวะต้นทุนค่าจ้างแรงงานที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้นจึงต้องหันมาผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งต้องอาศัยแรงงานฝีมือประเทศไทยจึงจะสามารถเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิเคราะห์ผลการศึกษาที่ได้ คณะผู้วิจัยเสนอแนะว่า เพื่อให้การย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทยเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและ SMEs ไทยมากขึ้น ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนาความสามารถ ฝีมือ และวินัยของแรงงานไทยที่อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตทุกระดับ เนื่องจากต้นทุนแรงงานไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยทางญี่ปุ่นสามารถช่วยฝึกอบรมวิทยากร (Trainer) ในด้านต่าง ๆ ซึ่งบุคลากรเหล่านี้สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนอื่น ๆ ต่อไป

2. รัฐบาลและธุรกิจขนาดใหญ่ของไทย ควรที่จะมีการศึกษาข้อมูลและลงทุนเพื่อการทำวิจัยและพัฒนา รวมทั้งสร้างนวัตกรรมมากขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยเริ่มกลายเป็นสำนักงานใหญ่ประจำภูมิภาคของบริษัทญี่ปุ่นหลายแห่ง และบริษัทมุ่งหวังให้สำนักงานในไทยคิดค้นพัฒนาสินค้า หรือเป็นแหล่งทดสอบสินค้า ซึ่งจะต้องอาศัยช่างเทคนิค นักวิจัยที่มีความสามารถเฉพาะด้านมากยิ่งขึ้น

3. ควรส่งเสริมการลงทุนของธุรกิจญี่ปุ่นในอุตสาหกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ต้องใช้เทคโนโลยีสูง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มมากขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันที่ต้องใช้ต้นทุนการผลิตต่ำ รวมทั้งใช้แรงงานราคาถูก เนื่องจากค่าจ้างแรงงานของไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น

4. ส่งเสริมให้เกิดการร่วมทุนระหว่างธุรกิจไทยและธุรกิจญี่ปุ่น เพื่อให้ธุรกิจไทยมีโอกาสเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการจากธุรกิจญี่ปุ่น รวมทั้งยังช่วยสร้างโอกาสทางการตลาดให้ธุรกิจไทยด้วย

5. สร้างความมั่นใจด้านการบริหารนโยบายและการแก้ปัญหาของภาครัฐต่อนักลงทุนต่างชาติ